

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української літератури імені акад. Михайла Возняка

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українське шістдесятництво: література, політика, філософія»

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки (035 Філологія)</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>014 Середня освіта (014.01 Середня освіта) / 035 Філологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>035.01 Українська мова та література</u> <u>014.01 Середня освіта (українська мова та література)</u>
факультет	<u>філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма з вибіркового курсу «Українське шістдесятництво: література, політика, філософія» для студентів за спеціальністю 035.01 Українська мова та література та 014.01 Середня освіта (українська мова та література). – 2023. – 11 с.

Розробник: доцент кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник **Тихолоз Богдан Сергійович**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури імені акад. М. Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол від «26» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри української літератури імені акад. М. Возняка

Микитюк В. І.
(прізвище та ініціали)

«30» серпня 2022 року

Схвалено Вченою радою філологічного факультету

Протокол від «26» серпня 2022 року № 1

«30» серпня 2022 року

Голова

Крохмальний Р. О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> <u>(035 Філологія)</u> (шифр і назва)	за вибором	
	Спеціальність 035.01 Українська мова та література та 014.01 Середня освіта (українська мова та література) (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціалізація: 035.01 Українська мова та література 014.01 Середня освіта (українська мова та література)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>підготовка міні-лекцій з мультимедійними презентаціями</i> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин -		7-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
50	год.		
Індивідуальні завдання: 48 год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 27% : 73%

для заочної форми здобуття освіти –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у студентів сучасне, системне, науково обґрунтоване і вільне від стереотипів та упереджень уявлення про роль та місце покоління шістдесятників як світоглядного, творчого й політичного явища в історії української літератури, культури і суспільства загалом.

Цілі (завдання) курсу – дати комплексне уявлення про рух шістдесятників як культурно-історичне й політичне явище, основні етапи його становлення й розвитку, головні напрями, угруповання й осередки, найяскравіших представників/представниць, сформувати чітке розуміння світоглядних засад шістдесятництва, розкрити філософсько-естетичну специфіку українських шістдесятників як творчої генерації та їхній внесок в культурну й політичну історію України, розвинути у майбутніх фахівців із філології усвідомлення своєрідності й значення політичного дисидентства, літературного й публіцистичного самвидаву, феномену українського шістдесятництва загалом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

– **знати:**

- суспільно-політичні та культурно-історичні передумови формування руху опору в СРСР після Другої світової війни;
- причини, обставини і наслідки появи явищ політичного дисидентства і літературного самвидаву в підрадянській Україні;
- філософсько-світоглядні та естетичні засади шістдесятництва як культурного феномену;
- найяскравіших представників покоління українських шістдесятників в різних галузях (література, мистецтво, музика, театр, кіно, літературна критика, публіцистика, громадська діяльність, правозахисний рух);
- найважливіші (знакові) та прикметні (характерні) літературні й публіцистичні твори українського шістдесятництва, їхню проблематику й жанрову специфіку, історію створення й громадський резонанс;
- специфіку розвитку літературного процесу і жанрово-стильове розмаїття літератури другої половини ХХ ст. (зокрема 1960-1980-х рр.);

– **вміти:**

- орієнтуватися в багатоманітні взаємопереплетених культурних, політичних і літературно-естетичних процесів;
- самостійно аналізувати та оцінювати художні тексти в контексті історичних подій;
- розуміти історичну зумовленість і складність культури творення в умовах пресингу тоталітарної системи.

3. Програма навчальної дисципліни ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Змістовий модуль 1. Епоха і Покоління: культурно-історичні, громадсько-політичні й екзистенційно-антропологічні виміри шістдесятництва

Тема 1. Час непокори (історичні умови: радянський тоталітаризм, «відлига» і рух опору 1960-х-1980-х рр.)

Тема 2. Покоління “проти течії” (шістдесятники як творча генерація: формативний досвід, біографічні обставини, основні представники)

Тема 3. Рух опору: від культури до політики (самоорганізація українського культурно-просвітницького й правозахисного руху 1960-1980-х рр. в умовах радянського режиму)

Тема 4. Межі стратенством і пристосуванством (етичні полюси шістдесятництва).

Дисидентство і конформізм як екзистенційні стратегії

Змістовий модуль 2. Світогляд і Стиль: філософсько-естетичні координати шістдесятництва

Тема 5. Кредо “бунтівної людини” (філософсько-світоглядні засади шістдесятників)

Тема 6. Животворяще слово (літературно-естетичні засади українського шістдесятництва: жанрово-стильова й проблемно-тематична поліфонія)

Тема 7. «Заборонена література» (феномен самвидаву)

Тема 8. Лицарі відродження (історичні уроки і суспільний вплив шістдесятництва). Значення шістдесятників в культурній і політичній історії України

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ*

1. Гніт і Опір: філософія і практика екзистенційного протистояння тоталітаризму.
2. Людський світ шістдесятництва: розмаїття особистостей і доль
3. Від «клубів творчої молоді» до концтаборів... і парламенту: доля шістдесятництва як руху
4. Дисиденти і пристосуванці: траєкторії зламаних доль
5. Філософія бунту: світогляд українських шістдесятників в контексті інтелектуальних пошуків європейської філософії повоєнної доби
6. Літературне шістдесятництво: поезія, проза, драматургія
7. Літературно-критичний й публіцистичний дискурс шістдесятництва
8. Батьки, діти... і онуки: культурний спадок покоління шістдесятників і наша сучасність

* *Примітка.* Номер семінару відповідає порядковому номеру теми лекції, за матеріалами якої передбачено семінар.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		Л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Епоха і Покоління: культурно-історичні, громадсько-політичні й екзистенційно-антропологічні виміри шістдесятництва												
Час непокори (історичні умови: радянський тоталітаризм, «відлига» і рух опору 1960-х-1980-х рр.)	2	2				3						
Гніт і Опір: філософія і практика екзистенційного протистояння тоталітаризму.	2		2			3						
Покоління “проти течії” (шістдесятники як творча генерація: формативний досвід, біографічні обставини, основні представники)	2	2				3						
Людський світ шістдесятництва: розмаїття особистостей і доль	2		2			4						
Рух опору: від культури до політики (самоорганізація українського культурно-	2	2				3						

просвітницького й правозахисного руху 1960-1980-х рр. в умовах радянського режиму)													
Від «клубів творчої молоді» до концтаборів... і парламенту: доля шістдесятництва як руху	2		2			3							
Межі стратенством і пристосуванством (етичні полюси шістдесятництва). Дисиденство і конформізм як екзистенційні стратегії		2				3							
Дисиденти і пристосуванці: траєкторії зламаних доль			2			3							
Разом за змістовим модулем 1	16	8	8			25							
Змістовий модуль 2. Світогляд і Стиль: філософсько-естетичні координати шістдесятництва													
Кредо “бунтівної людини” (філософсько-світоглядні засади шістдесятників)	2	2				3							
Філософія бунту: світогляд українських шістдесятників в контексті інтелектуальних пошуків європейської філософії повоєнної доби	2		2			3							
Животворяще слово (літературно-естетичні засади українського шістдесятництва: жанрово-стильова й проблемно-тематична поліфонія)	2	2				3							
Літературне шістдесятництво: поезія, проза, драматургія	2		2			4							
«Заборонена література» (феномен самвидаву)	2	2				3							
Літературно-критичний й публіцистичний дискурс шістдесятництва	2		2			3							
Лицарі відродження (історичні уроки і суспільний вплив шістдесятництва). Значення шістдесятників в культурній і політичній історії України		2				3							

Батьки, діти... і онуки: культурний спадок покоління шістдесятників і наша сучасність			2			3					
Разом за змістовим модулем 2	16	8	8			25					
Усього годин	32	16	16			50					
ІНДЗ	48		-	-		-		-	-	-	
Усього годин	80										

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гніт і Опір: філософія і практика екзистенційного протистояння тоталітаризму.	2
2	Людський світ шістдесятництва: розмаїття особистостей і доль	2
3	Від «клубів творчої молоді» до концтаборів... і парламенту: доля шістдесятництва як руху	2
4	Дисиденти і пристосуванці: траєкторії зламанних доль	2
5	Філософія бунту: світогляд українських шістдесятників в контексті інтелектуальних пошуків європейської філософії повоєнної доби	2
6	Літературне шістдесятництво: поезія, проза, драматургія	2
7	Літературно-критичний й публіцистичний дискурс шістдесятництва	2
8	Батьки, діти... і онуки: культурний спадок покоління шістдесятників і наша сучасність	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми (завдання для самостійної роботи)	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Епоха і Покоління: культурно-історичні, громадсько-політичні й екзистенційно-антропологічні виміри шістдесятництва		
1	Ознайомитися з історичним контекстом проблематики курсу (3 год)	3
2	Осмыслити екзистенційну ситуацію шістдесятників: «уявний експеримент» і «екзистенційне занурення» в «життєвий світ» (3 год)	3
3	Чітко усвідомити поняття творчої й літературної генерації шістдесятників, сформулювати уявлення про її різноманіття і персональний склад (3 год)	3
4	Підготувати доповідь на навчальну міні-конференцію про одного з діячів шістдесятницького руху (біографічний нарис-мікропортрет) (4 год)	4
5	Знати головні творчі осередки українського культурно-просвітницького і правозахисного руху 1960-1980-х рр. (3 год)	3
6	Усвідомити основні етапи розвитку шістдесятництва як руху (3 год)	3
7	Проаналізувати ключову морально-етичну дилему українських шістдесятників під тоталітарним пресом (3 год)	3

8	Підготувати доповідь на навчальну міні-конференцію про етичний вибір і подальшу долю одного з діячів шістдесятницького руху (біографічний нарис-мікропортрет) (3 год)	3
Змістовий модуль 2. Світогляд і Стиль: філософсько-естетичні координати шістдесятництва		
9	Осмыслити головні світоглядні засади шістдесятництва (3 год)	3
10	Співвіднести світоглядні засади шістдесятників із напрямками і течіями західної філософської думки XX ст. (3 год)	3
11	Проаналізувати жанрові і стильові особливості шістдесятництва як літературного явища (3 год)	3
12	Підготувати доповідь на навчальну міні-конференцію про письменників-шістдесятників (мікропортрет творчої індивідуальності поета, прозаїка, драматурга – на вибір) (4 год)	4
13	Охарактеризувати основні видання, представників і знакові тексти українського самвидаву 1960-1980-х рр. (3 год)	3
14	Знати головних літературних критиків, публіцистів та есеїстів покоління шістдесятників, їхні ідеї та ключові тексти (3 год)	3
15	Усвідомити роль покоління шістдесятників в історії України (3 год)	3
16	Узагальнити головні уроки покоління шістдесятників для української історії і нашої сучасності (3 год)	3
	Разом	50

7. Індивідуальні завдання

Ознайомлення з творами про російсько-українську війну 2014-2022 рр. До заліку студенти повинні підготувати власне індивідуальне чи командне завдання: мультимедійну презентацію про діяльність видатних діячок українського руху і преси (на вибір).

8. Методи навчання

<p>Основні методи навчання: лекції, консультування, дискусії Дебати (оксфордські, панельні, «за» і «проти»). Проблемно-пошукові диспути. Ситуативне моделювання. Техніки опрацювання дискусійних питань. Метод проєктів і їх презентацій. Під час викладання курсу використані також такі методи навчання, як біографічний, історіографічний, порівняльно-історичний, культурно-історичний, рецептивно-естетичний, герменевтичний, а також методи проблемного викладу, спостереження та аналізу, бесіди тощо.</p> <p>Інструментарій: комп'ютер, мультимедійний проєктор, доступ до мережі Інтернет, ноутбук, мобільний телефон чи планшет, екран, акустична система (для трансляції навчального медіаконтенту).</p>
--

9. Методи контролю

Контроль знань і вмінь здійснюється різними методами за підсумком усіх видів робіт, виконаних впродовж семестру, і результатів поточного та підсумкового контролю.

Форма підсумкового контролю – залік в кінці семестру у формі презентації виконаного індивідуально або командного медіапроєкту на відповідну тематику

Навчальні завдання до заліку відповідають тематиці лекційних і семінарських занять. На заліку студенти презентують свої індивідуальні і групові навчально-дослідні завдання і проєкти.

Письмові роботи: очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (доповідь, презентація, аналітичний матеріал тощо).

Академічна доброчесність: очікується, що студентські роботи будуть самостійними, оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані

джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять є важливою складовою навчання.

Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу.

Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.

Політика виставлення балів. Враховуються усі бали, набрані упродовж семестру (поточне опитування або контрольна, самостійна робота (доповідь або презентація) та бали за роботу на практичних (семінарських) заняттях.

При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного (семінарського) заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності **не толеруються**.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання проводиться за **100-бальною шкалою**.

Максимальна оцінка за навчальні досягнення впродовж семестру: **до 40 балів** – за участь у практичних (семінарських) заняттях, **до 60 балів** – за підсумкове (залікове) навчально-дослідне завдання (індивідуальне чи групове).

Виступи на практичних (семінарських) заняттях (макс. 5 балів x 8 занять = 40 балів) відповідно до тематики (див. схему курсу).

Індивідуальні і групові навчально-дослідні завдання і проєкти: підготовка міні-лекцій з мультимедійними презентаціями за тематикою, узгодженою з викладачем (макс. 60 балів: 50 за зміст (35 б.) і форму (15 б.) проєкту, 10 – за публічний захист).

Розподіл балів для заліку:

Поточне оцінювання та самостійна робота		Сума
Виступи на практичних (семінарських) заняттях	Індивідуальні і групові навчально-дослідні завдання і проєкти	
макс. 5 балів x 8 занять = 40 балів	макс. 60 балів: 50 за зміст (35 б.) і форму (15 б.) проєкту, 10 – за публічний захист	
40	60	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
21-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-20		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	--	----------	--	---

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни охоплює: навчальні посібники, зазначені у списку літератури, роздатковий матеріал на практичних заняттях, інтернет-ресурси.

12. Рекомендована література

Базова література

1. Бунт покоління. Розмови з українськими інтелектуалами записали й прокоментували Богуміла Бердиховська та Оля Гнатюк (Інтерв'ю з Євгеном Сверстюком, Іваном Дзюбою, Михайлиною Коцюбинською, Михайлом Горинем, Миколою Рябчуком). Переклад з польської. К.: Дух і літера, 2004. 344 с.
2. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і–початок 1970-х років). К.: Смолоскип, 2010. 300 с.
3. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту // Сучасність. 2000. № 4. С. 65–84.
4. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління (Історико-літературний та поетикальний аспекти) [Монографія]. Вид. 2-е, доп. К.: Смолоскип, 2019. 592 с.
5. [Тихолоз Б.]. Поети-шістдесятники: Василь Симоненко. Дмитро Павличко. Іван Драч. Борис Олійник / Автор-упорядник Б. Тихолоз. Київ—Львів: Всеуито, 2001. 80 с.

Додаткова література

6. Гундорова Т. Шістдесятництво: метафора, ім'я, дім // Коцюбинська М. Мої обрії: В 2 т. Т. 1. К.: Дух і літера – Харківська правозахисна група, 2004. С. 4-10.
7. Даниленко В. Покоління в українській літературі ХХ-початку ХХІ століть // Кур'єр Кривбасу. 2007. Вересень-жовтень. С. 313-329.
8. Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст. К.: Рідний край, 2000. 616 с.
9. Дзюба І. З криниці літ : у 3-х т. К.: Києво-Могилянська Академія, 2006-2007.
10. Дончик В. Шістдесятництво як явище, його витoki й наслідки // Слово і час. 1997. №8. С. 40-45.
11. Жиленко І. Homo feriens. Спогади / передм. М. Коцюбинської. – К.: Смолоскип, 2011. 816 с.
12. Жулинський М. Люди, що вирвалися із обмежень звичності. Українська інтелігенція періоду хрущовської «відлиги» // Літ. Україна. 1996. 26 верес., 3 жовт.
13. Загоруйко Н. Таборовий епістолярій українських шістдесятників (Літературно-естетичний дискурс). К.: Смолоскип, 2018. 256 с.
14. Зайцев Ю. Д. Дисиденти: опозиційний рух 60-80-х рр. // Сторінки історії України: ХХ століття: Посібн. для вчителя / За ред. С. В. Кульчицького. – К.: Освіта, 1992.
15. Заплотинська О. Українське шістдесятництво: визначення дефініцій та історіографія проблеми // Український самвидав: інформаційний бюлетень Музею-архіву українського самвидаву МБФ «Смолоскип». 2003. № 4 (8).
16. Зарецький О. Офіційний та альтернативний дискурси: 1950–80-ті роки в УРСР. К.: Фітосоціоцентр, 2003. 260 с.
17. Зарецький О. Українські шістдесятники і хрущовська відлига в етнокультурному просторі СРСР // Сучасність. 1995. № 4. С. 121-122.
18. Зборовська Н. Стильовий портрет шістдесятництва // Слово і час. 2001. № 12. С. 26–42.
19. Зборовська Н. Шістдесятники // Слово і час. 1999. №1. С.74-80.

20. Іванисенко В. Животрепетна наша історія. Шістдесятництво: родовід і доба // Київ. 1998. № 1-2. С.94-100.
21. Касьянов Г.В. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. К.: Либідь, 1995. 224 с.
22. Кириченко С. Люди не зі страху: [спогади]. К.: Смолоскип, 2013. 920 с.
23. Коцюбинська М. Мої обрії: В 2 т. Т. 1. К.: Дух і літера – Харківська правозахисна група, 2004.
24. Кужільна Л. Національна модель світу в поезії літературного шістдесятництва в українській літературі ХХ століття. К-д: Кіровоград. держ. ун-т ім. В. Винниченка, 2002. 326 с.
25. Масловська Т. Ще раз про шістдесятництво // Слово і час. – 1999. № 11.
26. Медвідь В. Шістдесятництво: міф і реальність // Кур'єр Кривбасу. 1997. № 79–80. С.130–139.
27. Неврлий М. Слов'янський контекст шістдесятництва // Сучасність. 2000. № 1.
28. Рарицький О. Партитури тексту і духу (Художньо-документальна проза українських шістдесятників. К.: Смолоскип, 2016. 488 с.
29. Рух опору в Україні: 1960–1990. Енциклопедичний довідник / [Гол. ред. О. Зінкевич]. К.: Смолоскип, 2010. 804 с.
30. Сверстюк Є. На святі надій /упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. К.: Наша віра, 1999. 784 с.
31. Свігличний І. Серце для куль і для рим. Поезії. Поетичні переклади. Літературно-критичні статті / передм. І. Дзюби. К.: Рад. письменник, 1990. 581 с.
32. Тарнашинська Л. Сюжет Доби: Дискурс шістдесятництва в українській літературі ХХ століття [Монографія]. К.: Академперіодика, 2013. 678 с.

13. Інформаційні ресурси

- «Прозріла тільки невеличка когорта». Радомир Мокрик про шістдесятників у «Без брому» URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nbJPYdpRpJY>
- Матеріали сайту «Історична правда» [Електронний ресурс] URL: <https://www.istpravda.com.ua/>
- Електронна бібліотека «Діаспоріана» [Електронний ресурс] URL: <https://diasporiana.org.ua/>
- Веб-ресурси НБ ЛНУ, НБУ ім. В. Вернадського, ЛННБ ім. В. Стефаника, Національної парламентської бібліотеки, інших е-бібліотек.